

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти

Силабус курсу

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Обсяг:	4 кредити ECTS / 120 годин
Семестр, рік	7 семестр, 4 рік (очна форма навчання)
Дні, Час, Місце	Згідно розкладу
Викладач (-і)	Гвоздій Світлана Петрівна – д. пед. н., професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти. Рижко Ірина Леонідівна – доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти. Устянська Ольга Володимирівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти (за сумісництвом).
Контактний тел.	+38-0482-631381
Е-mail:	i.l.ryzhko@onu.edu.ua olga2407152728@gmail.com medicinabjd2@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти; пров.Шампанський, 2а (поряд із входом в гуртожиток № 9 ОНУ)
Консультації	<i>Очні консультації: середа, 13.00-14.00</i> <i>Онлайн-консультації: у Telegram, на платформі Zoom</i>

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом, на території кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти. У позааудиторний час: усі поточні питання обговорюються в робочих чатах у Telegram або електронною поштою.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення навчальної дисципліни – закономірності виникнення небезпек, процеси їх розвитку та вплив на життя і здоров'я людини, умови надання першої домедичної допомоги в умовах професійної діяльності та під час надзвичайних ситуацій.

Постреквізити курсу: «Виробнича практика», «Цивільний захист та охорона праці в галузі», «Медицина катастроф та основи медико-санітарної підготовки», «Цивільна безпека та основи медицини катастроф» тощо.

Мета курсу полягає у набутті здобувачами освітньо-професійного ступеня бакалавра компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення повсякденних та природних небезпек, техногенних аварій, які можуть спричинити надзвичайні ситуації, а також забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах та привести до несприятливих наслідків на робочому місці та у побуті, формування у здобувачів відповідальності за особисту безпеку і гарантування безпеки побуту та праці на робочих місцях.

Завдання дисципліни передбачає опанування здобувачами знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог

щодо забезпечення охорони праці, безпеки персоналу та захисту в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Очікувані результати

У результаті вивчення дисципліни, здобувач вищої освіти повинен

знати:

- мету та основні завдання курсу «Безпеки життєдіяльності та основи охорони праці»;
- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики та вплив зовнішніх і внутрішніх негативних чинників на здоровий спосіб життя;
- вплив психофізіологічних особливостей людини та формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних чинників, що негативно впливають на здоров'я людини;
- основні законодавчі акти та нормативні документи з питань охорони праці, міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці, управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці;
- основи фізіології та гігієни праці;
- відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я;
- питання охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи;
- відповідальність за невиконання вимог з охорони праці;
- основи електробезпеки та пожежної безпеки;
- знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

вміти:

- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу, здорового способу життя;
- ідентифікувати небезпеку;
- визначати причини та можливі наслідки небезпек;
- оцінювати рівень небезпек;
- визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності та визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків;
- надавати першу домедичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;
- визначати шкідливі та небезпечні виробничі чинники на робочому місці;
- визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця;
- вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
- презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень з питань безпеки та охорони праці.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (30 год.) та практичних занять (30 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Методи навчання:

Словесні: лекції (традиційні, проблемні, лекції-візуалізації) із використанням мультимедійних технологій, пояснення, розповідь, бесіда, обговорення проблемних ситуацій, мозковий штурм, аналіз відео- і фотоматеріалів, обмін думками, захист доповідей.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація (з використанням мультимедійних презентацій та навчальних фільмів).

Під час проведення практичних занять будуть застосовуватись такі методи навчання:

Практичні: вправи; ділові ігри; відпрацювання практичних навичок надання першої долікарської допомоги; розв'язання ситуаційних задач; виконання практичних робіт, підготовка та захист доповідей-презентацій.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.

Тема 2. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-серед. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.

Тема 3. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Тема 4. Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Тема 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС. Хвороби, що набули соціального значення.

Тема 7. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 2. Охорона праці

Тема 8. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці

Тема 9. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Тема 10. Основи електробезпеки

Тема 11. Основи пожежної та вибухонебезпеки.

Тема 12. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Профілактика травматизму.

Рекомендована література

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник / О. Г. Левченко та ін. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 268 с.
2. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Т. Є. Стищенко та ін. Харків : ХНУРЕ, 2018. 336 с.
3. Халмурадов Б. Д., Волянський П. Б. Медицина надзвичайних ситуацій : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 206 с.
4. Тарасюк В. С., Матвійчук М. В, Паламар В. В. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги, 4-е вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 528 с.
5. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник / О. В. Пожарова. Одеса, 2022. 86 с.
6. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія / О. О. Золотар. Київ : АртЕк, 2018. 446 с.
7. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 1. Перша долікарська допомога при НС [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 37 с. 1,1 МБ <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/36876>
8. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 3. Дезінфекція. Засоби індивідуального захисту населення [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. Одеса : Одес.

- нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 68 с. 2,3 МБ.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36944>
9. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 2. Захист населення під час НС техногенного та воєнного характеру [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 72 с. 1,4 МБ.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36877>
 10. Епідеміологія хвороб цивілізації [Електронний ресурс] : електрон. роб. зошит для проведення практ. занять з курсу / уклад.: І. М. Радаєва, О. В. Устянська. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 64 с. – 1,4 МБ
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36879>
 11. Біоетика та біобезпека [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для практ. робіт / уклад.: Л. В. Еберле, О. В. Устянська, А. М. І. Шкодовська, – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 60 с. – 0,8 МБ. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/37000>
 12. Медицина катастроф та медико-санітарна підготовка : практикум для студентів природничих спеціальностей денної та заочної форм навчання / Р. В. Бурденюк, С. П. Гвоздій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 104 с.
<https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/29086>
 13. Теорія і практика оздоровлення людини : курс лекцій для здобувачів вищ. освіти немед. напрямку / С. П. Гвоздій, І. В. Іванова, Р. В. Бурденюк. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 372 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/29081>
 14. Основи медичних знань: Практикум для студентів педагогічних спеціальностей денної та заочної форм навчання / С.О. Баштан, С.П. Гвоздій, В.В. Пєнов. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 88 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27742>
 15. Гвоздій С. П. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи : метод. рек. до практ. занять та самост. роботи з дисциплін «Мед.-санітар. підготовка», «Основи мед. знань», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Цив. захист» для студентів усіх спец. та форм навчання. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 48 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27745>
 16. Гвоздій С. П. Профілактика захворювань, що набули соціального значення, у закладах освіти: метод. рек. до практ. занять із дисциплін «Інновац. технології навчання біології, основ здоров'я та природознавства», «Культура здоров'я та безпеки», самост. та позааудитор. роботи студентів пед. спец. ден. та заочн. форм навчання. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 54 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27746>
 17. Гвоздій С. П. Формування вмінь визначення ступеня ризику у надзвичайних ситуаціях: Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / С. П. Гвоздій, Т. І. Шапкіна. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 32 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27741>
 18. Гвоздій С. П. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Частина 1. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму. Дія шуму на організм і здоров'я людини: метод. вказівки до практ. занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів усіх спец. та форм навчання / С. П. Гвоздій, О. В. Устянська. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 32 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27747>
 19. Гвоздій С. П. Рациональне та здорове харчування : метод. вказівки до практ. занять з дисциплін «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Валеологія», «Основи мед. знань» для студентів усіх спец. ден. та заочн. форм навчання. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 36 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27743>
 20. Гвоздій С. П. Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України. Одеса: Одес.

нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 180 с. Режим доступу: <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/27744>

21. Пеню В. В. Особливості надання першої допомоги при надзвичайних для життя та здоров'я станах: метод. матеріали / В. В. Пеню. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. 60 с. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/33032>
22. Рятувально-пошукові роботи під час надзвичайних ситуацій (НС). Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомєнд. / за заг. ред. С. П. Гвоздїй, Л. Я. Глїнська, О. В. Устянська. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. <http://dspace.onu.edu.ua>
23. Алгоритми поведінки під час пожежі. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомєнд. / за заг. ред. С. П. Гвоздїй, І. М. Радаєва. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. (С. 281-299). <http://dspace.onu.edu.ua>
24. Принципи психологічної сталості під час надзвичайних ситуацій різного характеру. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомєнд. / за заг. ред. С. П. Гвоздїй, В. Л. Дєрова, О. В. Устянська. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. (С. 373-386). <http://dspace.onu.edu.ua>

ОЦІНЮВАННЯ

Очна/заочна форма навчання

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- усне опитування – 30 / 15 балів;
- контрольні роботи (тестування після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модулю) – 10 / 30 балів;
- самостійна робота студентів (письмові та усні відповіді на контрольні питання за темами) – 0 / 20 балів;
- практичні роботи – 40 / 15 балів;
- доповіді-презентації – 20 / 20 балів.

Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки за поточний і періодичний контроль, захист доповідей-презентацій за наданою викладачем темою (ДП).

Підсумковий контроль – *залік*.

Критерії оцінки й термін здачі завдань чітко визначені (згідно з графіком навчального процесу) і заздалегідь оголошуються здобувачам вищої освіти.

Детальний розподіл балів та критерії оцінювання подано в робочій програмі навчальної дисципліни.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів включає опанування лекційного матеріалу; захист доповідей-презентацій за наданою викладачем темою.

Результати самостійної роботи оцінюються під час поточного і періодичного контролю на лекціях і практичних заняттях та як окремі письмові контрольні роботи. Можливості неформальної освіти відображено у робочій програмі курсу.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Навчальна дисципліна має практично-тренінгове спрямування та потребує відпрацювання практичних навичок із використанням різноманітних технологій. Присутність здобувачів на практичних заняттях, поточному та періодичному контролї є невід'ємною частиною загальної підсумкової оцінки. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі

учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua>

Здобувач вищої освіти та лектор повинні дотримуватися академічної доброчесності згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua>

Політика щодо відвідування та запізень: відвідування практичних занять є обов'язковим, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря (лікарняним).

Мобільні пристрої: з дозволу викладача допускається використання смартфона, планшета або іншого пристрою з доступом до інтернет-мережі під час лекції або практичного заняття у випадках роботи з інформаційними джерелами та їх обговоренням.

Поведінка в аудиторії: дотримання правил внутрішнього розпорядку; активна, ділова та творча атмосфера.